

ART

УДК 780.614.131 (292.91/93)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В КЛАСІ СПЕЦІАЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ (ГІТАРА)

Кригін Олександр Іванович

кандидат мистецтвознавства

доцент кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя

КЗ «Харьковська гуманітарно-педагогічна академія»

Гондаренко Анастасія

студентка 31-м групи факультету фізичного виховання та мистецтв

КЗ «Харьковська гуманітарно-педагогічна академія»

Анотація. У статті розглянуто сучасні підходи до планування аудиторної роботи у мистецьких ЗВО, які впливатимуть на підвищення рівня професійної майстерності викладача. Наведено приклади елементів сучасної методики, які використовуються під час індивідуальних занять зі студентами в класі спеціального інструменту (гітара).

Ключові слова: інтерпретація музичного твору, схема уроку, аудиторна робота, самостійна робота, педагогічні методи, індивідуальні заняття.

Мета роботи – окреслити аспекти сучасної методики викладання спеціального інструменту (гітара), що впливають на удосконалення навчально-виховного процесу і забезпечення якісної підготовки майбутніх випускників мистецьких ЗВО.

Методи дослідження. Концепція дослідження базується на основі цілісних підходів до вивчення методичної діяльності викладача спеціального інструменту – музично-історичного, педагогічного, психофізіологічного, емпіричного.

Отримані результати. Під час індивідуальних занять із дисципліни «Спеціальний музичний інструмент (гітара)» перед викладачем виникає велика кількість завдань, що потребують швидкого вирішення, зосередженості на найважливішому. Тому, особливого значення набуває попередня підготовка викладачем до заняття. Спочатку створюється план до заняття, методи удосконалення різних епізодів, аналізуються всі помилки на попередніх уроках. Наступним кроком може бути ретельне вивчення репертуару студента, обмірковування над аплікатурою, вібрато, співвідношенням темпів, знайомство з іншими редакційними версіями. Звичайно, у процесі заняття не все буде відбуватися відносно окресленого плану, а вимагатиме від викладача імпровізаційності. Допускається корекція аплікатурного, динамічного планів, а також деяких моментів у трактовці музичного твору, що може свідчити про здатність педагога до швидкого вирішення важливих питань.

Говорячи про форму проведення заняття, слід зазначити, що вона залежить від методичних принципів, професійних уподобань викладача та індивідуальності студентів. Наприклад, одні викладачі здійснюють багато словесних пояснень для студентів стосовно виконання музичного матеріалу. Інші, власним виконанням намагаються передати студентові своє бачення інтерпретації музичного твору. Однак, існують загальні принципи побудови заняття, що в реальному освітньому процесі можуть змінюватися. Найбільш раціональною послідовністю на індивідуальних заняттях можна вважати таку, коли проходження музичного матеріалу не є установленим протягом багатьох семестрів. Напочатку заняття рекомендовано опрацювати той музичний матеріал, що більш складний і важливий на цьому етапі, потребує більше часового ресурсу. Тому, не слід викладачеві дотримуватися застарілої схеми – вправи, гами, етюди, твори. Що стосується читання з листа, роботою над гамами, то можна порадити цей вид роботи не відводити на кінець заняття. Зважаючи з власного педагогічного досвіду, зазначимо, що може взагалі не вистачити часу. Така робота над інструктивним матеріалом буде виглядати доцільною всередині уроку, освіжаючи пам'ять студента.

Окремого обговорення потребує питання перевірки самостійної роботи студента. Зауважимо, що небажно, коли викладач перериває виконання студента всередині музичного твору, чи після кожного епізоду та робить зауваження. Такі зупинки музичного матеріалу можливі у випадку відсутньої самостійної роботи студента та невиконання поставленого попереднього завдання. Прослуховуючи музичний твір повністю, педагог отримує загальне уявлення про самостійну роботу та виховує в студента почуття «музичної форми». Після уважного прослуховування інтерпретації музичного твору студента, бажано відзначити всі здобутки та недоліки. Якщо студентом була проведена наполеглива самостійна робота, з психологічної точки зору, не варто загострювати увагу на епізодах, що не виходять. Також при розборі виконання студента не варто робити багато зауважень, а навпаки звернути увагу на головне. Лише на наступних заняттях студент почує другорядні завдання виконання та окремі деталі.

Застосовуючи різні методи – показ на гітарі, словесні пояснення інтерпретації під час аудиторної роботи, викладач допомагає студенту відчутти характер та найкраще розкрити образ музичного твору. Усім відомо, що величезне враження на студента здійснює блискавична гра педагога. Варто згадати про спогади відомих гітаристів, які свого часу мали честь почути на індивідуальних заняттях чи майстер-класах інтерпретації видатних музикантів – А. Сеговії, Д. Рассела, А. Дезідеріо, Т. Хопштока, В. Доценко [4]. Слід зазначити, що гра викладача повинна бути якомога яскравішою та досконалішою для того, щоб студент в процесі самостійних занять працював з більшим бажанням та натхненням. Також викладачеві треба враховувати рівень технічного розвитку студента. Нездатність студента на певному етапі зіграти музичний твір в оригінальному темпі може привести композицію до стану «забовтування». Демонструвати музичний матеріал краще для тих студентів, хто не має спеціальної підготовки, бо існуючі теоретичні недоліки можуть пригальмовувати самостійне ознайомлення з твором. Однак, із перших курсів варто привчати студентів до самостійного ознайомлення з музичними творами,

беручи на озброєння власний внутрішній слух і навички читання з листа. Поступово можна привчити студентів самостійно знайомитися з музичним твором, а показ викладачем матеріалу залишити на останній етап роботи над музичним образом.

Як ми зазначали раніше, існує метод словесного пояснювання, що допоможе направити студента на правдиве розкриття художнього змісту музичного твору. Викладач має розповідати про музичний твір красиво, із захопленням, використовуючи порівняння із поезією, живописом, театром, літературою. Аудиторні заняття з більш розвиненими в виконавському відношенні студентами можуть проходити з прикладами із суміжних видів мистецтва відносно звукової палітри, форми твору. Розуміння композиторського стилю окремого музичного твору надасть можливість студентам вільно працювати над інтерпретацією в інших музичних полотнах автора. Крім методу словесних пояснень, викладач для розкриття задуму композитора може застосовувати метод емоційного впливу на студента. Такий метод полягає в проспівуванні програмного твору й диригуванні педагогом під час роботи над музичним твором. Звичайно, застосовуючи такий метод потрібно мати гарний контакт зі студентом. Позитивний момент такого методу в тому, що виникає можливість впливу на гру студента саме під час інтерпретації. Однак, треба застерігти від частого використання зазначеного методу, бо він може привести до зменшення ініціативи та самостійності студента. Комплексне залучення всіх вищезгаданих методів, створює гарні перспективи для побудови широкоформатного, яскравого образу музичного твору.

Для того, щоб упевнитись у рівні засвоєних умінь та навичок, а також підсумувати вивчений на заняттях матеріал, корисними можуть бути запитання, поставлені студентам наприкінці заняття. Із цією метою можна також порадити завести спеціальні записники, у яких гітаристи робитимуть примітки важливих рекомендацій викладача. Оцінка роботи студента під час аудиторної чи самостійної роботи має велике виховне значення, тому кожного разу викладачеві бажано роз'яснювати, чому виставляються оголошені бали.

Проведення занять на високому рівні буде здійснюватися, коли викладач перебуватиме в відповідному творчому настрою. Саме такий професійно-мистецький настрій викладача допоможе працювати із захопленням і зосередженістю, а також моментально реагувати на достоїнства та недоліки в інтерпретації студента. Не слід підходити до помилок студента однаково, а також вирішувати питання в інтерпретації за допомогою механічної роботи з одноманітними повтореннями епізодів, що не виходять. Варто звертати увагу на знаходження нових шляхів подолання технічних і художніх труднощів, осмислено й творчо підходити до недоліків, що виникають при виконанні музичного твору. Особисте зацікавлення педагога музикою варто постійно підживлювати, знаходячи нові шляхи, нові барви під час інтерпретації музичного твору, навіть в музиці, що присутна в індивідуальних планах упродовж багатьох років.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що сучасний викладач спеціального інструменту в процесі навчально-виховної діяльності повинен володіти такими основними методами: 1) метод словесних пояснень – допоможе студентові побачити найкоротший шлях до вирішення технічних недоліків та розуміння художньої правдивості музичного твору; 2) метод власного показу – мотивує студента власним прикладом до активної інтерпретаційної роботи; 3) метод емоційного впливу – пробуджує фантазію студента та залучає знання з області суміжних наук; 4) метод самостійного ознайомлення з музичним твором за допомогою мультимедійних технологій – допомагає студентові зробити власну естетичну оцінку музичного матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1 Доценко В. І. Дидактичні основи музичного розвитку студентів класу гітари у мистецьких вищих навчальних закладах : навч. посіб. Харків : Поларт, 2007. 164с.

2 Клинтон Д. Андрес Сеговия. Признание : пер. с англ. Лондон, 1977. 69с. (Classicaguitartuch).

3 Михайленко М. П. Методика викладання гри на шестиструнній гітарі. Київ : Книга, 2003. 248с.

4 Теоретико-методичні основи навчання гри на гітарі / О. І. Кригін, Ю. П. Лопатенко: методичні настанови. Харків : ХГПА. 2019. 110 с.